

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.014/2019/11. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2018. október 17. napján kelt 6.P.21.223/2018/4. számú ítélete ellen a felperes részéről 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 150 000 (százötvenezer) Ft fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. augusztus 13. napján - az alperes jogelőde, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) által rendszeresített finanszírozási kérelem I. és II. megjelölésű űrlapok kitöltésével és aláírásával - deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére tett ajánlatot az alperesnek. Az ajánlatban foglaltaknak megfelelő tartalommal a felek még ugyanezen a napon **(kölcsönszerződés száma)** számon kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt személygépkocsi vételárának finanszírozására, amely alapján az alperes 3 940 740 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrészek összegét (47 933 Ft) és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (5 751 960 Ft), a törlesztő részek számát (120 hónap) és a teljes hiteldíjmutatót (9,22 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg. A kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat száma)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amelynek átvételét és elfogadását a felperes az egyedi kölcsönszerződés 3. pontjában rögzített nyilatkozatával elismerte.

Az Üsz. I.25. b) pontja szerint a felperes fizetési kötelezettségének a forint/svájci frank árfolyamváltozásából eredő módosulása az e pontban megjelölt matematikai képlet alapján kerül meghatározásra, míg az így kiszámított ún. árfolyamváltozást és kamatait a felperes az Üsz. fix devizakonstrukció szabályait rögzítő XI. fejezet rendelkezései szerint a futamidő leteltét követően - a havi törlesztőrészekkel azonos összegű részekben - volt köteles megfizetni.

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg, annak biztosítására a felek opciós jogot alapítottak az alperes javára a kölcsön felhasználásával vásárolt gépjárműre. Az opciós jog biztosítása céljából a gépkocsi törzskönyve az alperes birtokába került.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (továbbiakban: DH2. tv.) szerinti elszámolást elvégezte, abban az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 9,02 %-ban jelölte meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperesnek 289 929 Ft hátraléka keletkezett, amelynek megfizetésére az alperes 2015. július 29. napján - az azonnali hatályú felmondás következményeire történő figyelmeztetéssel - felhívta, majd miután a felperes a hátralékát nem fizette meg, az alperes a kölcsönszerződést 2015. szeptember 23. napjára felmondta, a teljes felperesi tartozás összegét 4 505 677 Ft-ban határozta meg.

A felperes keresetében az Üsz. IV.7. pontja tisztességtelenségének a megállapítását kérte, továbbá az alperes kötelezését a kölcsönszerződésben megjelölt gépjármű törzskönyvének, valamint a gépjármű-nyilvántartásba javára bejegyzett vételi jog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatnak a kiadására.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Egyidejűleg viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a perbeli szerződés érvényessé nyilvánítását kérte az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásával, amit 9,02 %-ban jelölt meg. Kérte továbbá 4 687 380 Ft főkövetelés, továbbá 7549 Ft lejárt késedelmi kamat és 4 504 013 Ft után 2017. október 17. napjától a kifizetés napjáig járó kamat megfizetésére kötelezni a felperest. Kérte továbbá a perbeli szerződés érvényessé nyilvánítását az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásával, amit 9,02 %-ban jelölt meg.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c), d), e) és f) pontjában foglalt tartalmi elemek hiánya miatt, továbbá arra figyelemmel, hogy az árfolyamkockázatot illetően nem kapott megfelelő tájékoztatást, így nem volt tisztában annak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásával. Álláspontja szerint a szerződés sérti a fentiekben túl a Hpt. 213. § (2) bekezdését és 205. § (2) bekezdésében foglaltakat is. Hangsúlyozta, a felmondás időpontjában hátraléka nem volt, így az alperesi felmondás jogszerűtlen, a peres felek közötti elszámolás az alperes által levezetett módon nem végezhető el.

Az elsőfokú bíróság a 2017. december 6. napján kelt 6.P.21.435/2017/11. számú részítéletével a kereseti kérelemnek helyt adó döntést hozott, az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a Pf.II.20.108/2018/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2008. augusztus 13. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 9,02 %-ban határozta meg. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 4 687 380 Ft-ot, valamint 7549 Ft lejárt késedelmi kamatot és 4 507 013 Ft után annak 2017. október 17. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát, továbbá 560 000 Ft viszontkereseti perköltséget. Határozatának indokolásában megállapította, a perbeli szerződés deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés. Kiemelte, a kölcsönszerződés és az

üzletszabályzat egyes rendelkezéseiből kitűnően (kölcsönszerződés 2. pont, Üsz. I.6., I.7., I.17., I.18., I.20., I.22., I.23., I.25.) az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás a 2/2014., valamint a 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak megfelelt, kielégítette az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú ítéletében foglalt követelményeket is, annak alapján a felperesnek egyértelműen fel kellett ismernie az ügylet árfolyamkockázatát, továbbá, hogy az korlátlan mértékben és kizárólagosan őt terheli.

Rámutatott, az üzletszabályzatot a felperes átvette, ennek tényét, valamint az üzletszabályzat megismerését a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg elismerte, ezáltal az üzletszabályzat az egyedi szerződés elválaszthatatlan részévé vált.

Alaptalannak ítélte a felperes hivatkozását a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d), e) és f) pontjaiba foglalt tartalmi elemek hiányát illetően. Kifejtette, a kölcsön, illetve a törlesztőrészek összegét nem kellett devizában feltüntetni, elegendő volt a lerovó pénznyomon történő meghatározás, így - utalva az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra - a szerződés nem ütközik a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiba. Rámutatott, a kölcsönszerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak is, egyértelműen tartalmazza ugyanis a THM értékét, a THM számítására vonatkozóan pedig a 41/1997. (III. 5.) számú Kormányrendelet (a továbbiakban: THM rendelet) 5. sz. mellékletében meghatározott képlet ad eligazítást. Hangsúlyozta, a szerződés fix devizakonstrukciós, amely szerint a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amit az Üsz. I.7. pontja rögzít, ezért a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján sem érvénytelen, tartalmazza továbbá annak biztosítékait is (Üsz. I.29., I.30.), ezáltal megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltaknak, és nem sérti a Hpt. 213. § (2) bekezdését, valamint a 205. § (2) bekezdését sem.

A szerződés érvénytelenségét kizárólag az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározása hiányában ítélte megállapíthatónak, ezt az érvénytelenségi okot azonban kiküszöbölhetőnek tekintette a felülvizsgált elszámolás adatain alapuló kamat meghatározásával, s így az érvényessé vált szerződés alapján nem látta akadályát a viszontkereset érdemi elbírálásának sem.

Osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy a szerződés felmondása a felperes fizetési késedelmére alapítottan jogszerű volt, ezért annak eredményeként a kölcsönszerződés a felek között megszűnt, s ezáltal a felperesi tartozás egy összegben esedékessé vált. Erre figyelemmel vizsgálta az alperesi elszámolás helyességét. Megállapította, az alperes a viszontkereseti igénye kidolgozásánál, levezetésénél követte az egyedi kölcsönszerződés és az üzletszabályzatok rendelkezéseit, az általa megjelölt egyes összegeknél utalt azok vonatkozó kikötéseire, dokumentálta az összecszerűség kiszámításának módját. Mindezek alapján az alperes által becsatolt okirati bizonyítékokat a tartozás összegének alátámasztásául elfogadta, s ennek megfelelően a felperest a viszontkeresetben foglaltak szerint marasztalta.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak megváltoztatásával az alperesi viszontkereset elutasítását, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte anyagi és eljárási jogszabálysértésre hivatkozással. Súlyos eljárási szabálysértésnek tekintette, hogy

- az elsőfokú bíróság annak ellenére elbírálta a viszontkeresetet, hogy az nem felelt meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (továbbiakban: Pp.) 121. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak;

- nem észlelte, hogy nem álltak fenn a viszontkereset megváltoztatásának a Pp. 146. §-ában előírt feltételei, mert az érvényes és az érvénytelen jogügylet nem ugyanabból a jogi alaptól származik;

- figyelmen kívül hagyta, hogy a viszontkereset nem felelt meg a Pp. 122. és 123. §-ában foglalt feltételeknek, mivel az alperes egyidejűleg terjesztett elő megállapításra és marasztalásra irányuló

vizontkereseti kérelmet, emellett anélkül kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, hogy megelőzően az érvénytelenség megállapítását kérte volna;

- túlterjeszkedett a vizontkereseti kérelmen, s egyben megsértette a Pp. (helyesen 1959-es Ptk.) 241. §-át, mert anélkül módosította a szerződést, hogy ilyen irányú kereset előterjesztésre került volna, és anélkül, hogy rögzítette volna, melyik peres fél lényeges jogos érdekeit sérti a szerződés;
- megsértette továbbá a Pp. 3. § (3) bekezdését, 164. §-át és 213. §-át, mivel az árfolyamkockázattal kapcsolatos érvénytelenségi kifogását illetően nem tájékoztatta a bizonyításra szoruló tényekről, az induló kamatmérték meghatározására nem rendelt el szakértői bizonyítást, és mert nem közbenső ítélettel döntött a megállapítási keresetről.

Érvelése szerint az elsőfokú ítélet anyagi jogszabályokat is sért, nevezetesen:

- Jogszabálysértő a szerződés érvényessé nyilvánítása, mert az alperes minden okiratában más-más kamatmértéket jelölt meg, emellett az üzletszabályzat IV.4. pontjában írt képlet alapján a kamat százalékos mértéke nem számítható ki, és nem állapítható meg az ítéletből, hogy az alperes által megjelöltek közül a bíróság miért a legmagasabb kamattal nyilvánította érvényessé a szerződést. Erre figyelemmel a helyes kamatláb csak szakértői bizonyítás keretében lett volna meghatározható.
- A szerződés a költségek és díjak éves %-os értéke meghatározásának, valamint az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak a hiányában is érvénytelen.
- Az alperes nem csatolt egyértelmű és átlátható számítást a fennálló tartozás összegére vonatkozóan, kimutatásából nem tűnik ki, hogy a felperesi teljesítések hogyan csökkentették a tőkét, a kamatot, illetve a költségeket, és nem állapítható meg az elszámolás során az alperes által alkalmazott deviza árfolyam sem.
- A szerződés alperes általi felmondása semmis illetve jogszerűtlen, mert az alperes nem jelölte meg a felmondás pontos okát, fizetési késedelme nem volt, az alperes pedig más jogcímre nem hivatkozott.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, ez az érvénytelenségi ok azonban kiküszöbölhető, az induló kamatláb ugyanis a szerződés alapján kiszámítható. Előadta, az ügyleti kamat %-os értékében mutatkozó eltérés oka, hogy a finanszírozási kérelemben egyenletes ügyleti kamat került meghatározásra, a szerződés szerint azonban a felperes kamatkedvezményben részesült, így a 36. hónap után a kamat 2 %-kal csökkent. Kiemelte, a szerződésben a THM százalékos értéke meghatározásra került, annak esetleges téves számításán alapuló feltüntetése nem eredményezné a szerződés érvénytelenségét. Emellett az üzletszabályzatban és a hirdetményben minden olyan díjat, költséget feltüntetett, amit a Hpt. és a THM rendelet előírt, azok tartalmazzák a THM meghatározása során figyelembe nem vett egyéb költségeket és díjakat is. Állította, a felperesnek a felmondás időpontjában az árfolyam-különbözetén túl tőke- és kamattartozása is volt, a felmondó levél egyértelműen tartalmazta a felmondás okát, így a felmondási jogát jogszerűen gyakorolta. Álláspontja szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása megfelelt a 6/2013. PJE 2. és a 2/2014. PJE 1. pontjában foglaltaknak. Hangsúlyozta, vizontkeresetét és elszámolását okiratokkal támasztotta alá, annak egyes tételeit az alperes nem vitatta, így köteles az elszámolásban megjelölt összeg megfizetésére.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéletábra érdemi döntésével is annak indokaival is egyetért, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

I.

Az ítéletábra elsődlegesen a felperes által hivatkozott eljárési jogszabálysértések megalapozottságát vizsgálta, s az alább részletezettek szerint megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. felperes által megjelölt rendelkezései egyikét sem sértette meg.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az alperes viszontkereset-levele nem felel meg a Pp. 121. §-ában foglalt követelményeknek. Bár nem derül ki a fellebbezésből, hogy a felperes pontosan milyen tartalmi elemet hiányol, egyértelmű, hogy az alperes viszontkeresetet tartalmazó beadványa mindenben megfelel a Pp. keresetlevéllel szemben támasztott követelményeinek: pontos viszontkereseti kérelmet tartalmaz, megjelölte annak tény- és jogalapját, az alperes csatolta ahhoz az okirati bizonyítékokat és feltüntette a 121. §-ban előírt egyéb adatokat is.

Ugyancsak alaptalan a felperesnek az a hivatkozása, miszerint az alperes viszontkeresetét azért kellett volna az elsőfokú bíróságnak elutasítania, mert nem álltak fenn a viszontkereset-változtatás Pp. 146. §-ában írt feltételei, tekintettel arra, hogy az érvényes és az érvénytelen jogügylet nem ugyanabból a jogi alaptól származik. A felperes hivatkozásával ellentétben azonban az alperes nem változtatta meg a viszontkeresetét, kezdettől fogva kérte egyrészt a kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását az induló ügyleti kamatláb megállapításával, másrészt az érvényessé nyilvánított szerződés alapján a felperes marasztalását.

Nem értett egyet az ítéletábra a felperesnek azzal az érvelésével sem, miszerint a viszontkereset nem felel meg a Pp. 122. és 123. §-aiban foglaltaknak, mivel az alperes egyidejűleg terjesztett elő megállapítási és marasztalási keresetet, emellett anélkül kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, hogy kérte volna az érvénytelenség megállapítását. Az alperes ugyanis nem megállapítási, hanem ún. jogalakítási viszontkeresetet terjesztett elő, amikor az induló kamatláb szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt általa is elismerten érvénytelen szerződés tekintetében az érvénytelenség jogkövetkezményét kérte alkalmazni, nevezetesen a szerződés érvényessé nyilvánítását. Nem volt emellett akadálya a jogalakítási és a marasztalási viszontkereset egyidejű előterjesztésének, hiszen miután az alperes is tisztában volt a szerződés érvénytelenségével, az érvénytelen szerződés alapján a szerződés teljesítését nem kérhette, ezért ahhoz, hogy a felperessel szemben fennálló pénzkövetelését érvényesíteni tudja, mellőzhetetlen volt a szerződés érvényessé nyilvánítása, az érvényessé nyilvánított szerződés alapján ugyanis már érvényesíthette a felperessel szemben a szerződésből eredő igényét.

Téves a felperesnek az az álláspontja is, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés érvényessé nyilvánításával túlterjeszkedett a viszontkereseti kérelmen és egyben megsértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 241. §-át, mert anélkül módosította a szerződést, hogy ilyen irányú kereset, illetve viszontkereset előterjesztésre került volna. Az 1959-es Ptk. 241. §-ában szabályozott bírósági szerződésmódosítás és a szerződésnek a Ptk. 237. § (1) bekezdésén alapuló érvényessé nyilvánítása teljesen különálló jogintézmények. A bíróság azért, hogy az érvénytelenségi okot a hiányzó induló kamatláb megjelölésével kiküszöbölte és ezáltal a szerződést érvényessé nyilvánította, nem az 1959-es Ptk. 241. §-át alkalmazta.

Az elsőfokú bíróság a viszontkereseti kérelemben foglaltaknak helyt adó döntést hozott, sem a szerződés érvényessé nyilvánításával, sem a felperes marasztalásával nem ítelt meg mást, vagy többet, mint amit az alperes kért a viszontkeresetében, következésképpen nem sértette meg a kereseti kérelemhez kötöttség Pp. 215. §-ában foglalt rendelkezését sem.

Alaptalanul sérelmezte a felperes fellebbezésében azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem döntött közbenső ítélettel az alperes megállapítási keresetéről. Egyfelől a fentebb indokoltak szerint az alperesnek megállapításra irányuló viszontkeresete nem volt, másrészt a Pp. 213. § (3) bekezdése értelmében a közbenső ítélet hozatala mindig csak lehetőség a bíróság számára, ezért az, hogy adott esetben a bíróság egyidejűleg dönt a jogalap és az összecszerűség kérdésében, nem lehet jogszabálysértő. Utal továbbá az ítéletábra ezzel összefüggésben arra, hogy az alperes viszontkereseti kérelmei, azaz a perbeli kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása és a felperes pénzfizetésre kötelezése valóságos tárgyi halmazatot alkottak, így az érvénytelenségi viszontkeresetről az elsőfokú bíróság legfeljebb részítélettel dönthetett volna, de a két kereseti kérelem egyidejű elbírálásának sem volt eljárásjogi akadálya.

II.

A jogvita anyagi jogi megítélését illetően az ítéletábra elsődlegesen azt vizsgálta, megalapozottak-e a felperes fellebbezésében felhozott érvénytelenségi kifogások, ez esetben ugyanis a felperes marasztalására nem kerülhetne sor, tekintettel arra, hogy az érvénytelen szerződéshez nem fűződik az 1959-es Ptk. 198. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmény, vagyis abból nem keletkezik kötelezettség szolgáltatás teljesítésére, illetve jogosultság a szolgáltatás követelésére, következésképpen érvénytelen szerződés alapján a szerződő fél teljesítésre nem kötelezhető.

II/1.

A felperes álláspontjával ellentétben szükségtelen volt a perben az induló kamatmérték meghatározása érdekében szakértő kirendelése, a Pp. 164. §-ában foglaltak sérelme nem állapítható meg az alábbiakban kifejtettekre is tekintettel.

Az nem volt vitás, hogy a perbeli kölcsönszerződés az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiányában érvénytelen. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor helyesen állapította meg, hogy ez az érvénytelenségi ok az induló kamatláb bíróság általi meghatározásával kiküszöbölhető és ezáltal a szerződés érvényessé nyilvánítható. Az ítéletábra annyiban egyetért a felperes fellebbezésében foglaltakkal, hogy az üzletszabályzat kamatszámítás képletét meghatározó IV.4. pontja alapján egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó az induló kamatlábat nem tudja kiszámítani, ugyanakkor amint arra az alperes helytállóan hivatkozott fellebbezési ellenkérelmében, a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást elvégezte, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta, az a hivatkozása pedig, hogy az alperes minden okiratban más kamatmértéket közölt, nem helytálló. Az ugyan tény, hogy az alperes által csatolt elszámolást tartalmazó okiratok egyes rovataiban feltüntetett kamatlábak nem minden esetben azonosak, ennek az oka azonban az, hogy a felek változó kamatozású szerződést kötöttek, az ügyleti kamat mértéke a svájci frank LIBOR kamata, mint referencia kamat változásának függvényében módosult, s miután a futamidő alatt a LIBOR

kamat folyamatosan csökkent, ez kihatott a felperes által fizetendő kamat mértékére is. Az induló kamatláb módosulásának további magyarázata az üzletszabályzat I.16. a) pontja, amely szerint a tőkére vetített kamat degresszív módon került meghatározásra akként, hogy a futamidő első 36 hónapját követően a kamat 2 %-kal csökkent. Lényeges a fentiekén túl, hogy az alperes számítása szerinti érték szerepel az alperes által a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban is, amit a felperes nem vitatott, így a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekinthető, hogy ezt az alperes által kiszámított kamatmértéket a felperes ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért azt a továbbiakban nem vitathatja.

A felperes félreértelmezi a felülvizsgált elszámolás ún. tisztességes kamatmértéket megjelölő adatát és ezáltal tévesen jut arra a következtetésre, hogy ettől az ún. tisztességes kamatmértéktől eltérő kamatmeghatározás azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság tisztességtelen kamatmértékkel módosította a szerződést. A fentebb már indokoltak szerint ugyanis az elsőfokú bíróság az induló, azaz a szerződéskötéskor irányadó kamatlábat meghatározva nyilvánította érvényessé a szerződést. Ez az induló kamatláb azonban a szerződés időtartama alatt a fent részletezettek szerint fokozatosan csökkent, s mivel a felülvizsgált elszámolásban feltüntetett ún. tisztességes kamatmérték a törvényi elszámolás időpontjában irányadó kamatmértéket jelöli, a „tisztességes” és az induló kamatláb szükségképpen eltér egymástól.

II/2.

Nem találta alaposnak az ítélet tábla a felperes azon érvénytelenségi kifogását sem, miszerint a szerződésből hiányzik a költségek és díjak éves százalékos értékének a meghatározása. Az kétségtelen, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja a lakossági fogyasztási kölcsönszerződés semmisségét eredményező hiányosságnak tekinti, ha a szerződés nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét. A költségek, díjak ugyanakkor a bankkölcsönszerződésnek csak eshetőleges elemei, így a szerződésben való feltüntetésük értelemszerűen csak akkor kötelező, ha azok fizetésében a felek megállapodnak. Az egyes költségek éves, százalékban kifejezett értékének feltüntetése pedig csak a rendszeresen fizetendő költségek, díjak tekintetében értelmezhető. Jelen esetben a felek rendszeresen teljesítendő költségekben, díjakban nem állapodtak meg, az eshetőlegesen és egyszeri alkalommal fizetendő költségeket pedig (mint pl. előtörlesztés díja, jogutódlás átvezetésének díja) az Üsz. V.7. pontja szerint a szerződés részét képező Hirdetmény tartalmazza.

II/3.

Alaptalan a felperesnek az az érvelése is, miszerint az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő, elégséges tájékoztatást. E tekintetben az ítélet tábla visszautal az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettekre, kiegészítve az ott írtakat az alábbiakkal:

A kölcsönszerződés V.6. pontjában rögzített nyilatkozatával a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat, és a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés mértékadó devizanem CHF és a fix devizakonstrukció kitétele is félreérthetetlenül jelezték, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Emellett az egyedi szerződés és az Üsz. egyes rendelkezései (mértékadó devizanem, mértékadó árfolyam, árfolyamváltozás képlete, fizetési kötelezettség változása) alapján egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, illetve a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Lényeges továbbá, hogy az Üsz. rendkívüli árfolyamesemény fogalmát meghatározó I.23.

pontja, valamint az árfolyam-különbözet megfizetésének ennek bekövetkezése esetére előírt speciális szabályai alapján nem lehetett kétsége a felperesnek afelől, hogy az árfolyam szélsőséges - akár 25 %-ot meghaladó - mértékben is változhat, az abból eredő többletfizetési kötelezettségeket pedig kizárólagosan ő köteles viselni.

Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix devizakonstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix devizakonstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában, és hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettségét az üzletszabályzat I.8. pontja és a XIII. fejezetének rendelkezései szerint a futamidő letelte után köteles teljesíteni.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna a kockázatteljesítő nyilatkozatot, az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek.

Az Európai Unió Bírósága (EUB) a felperes által is hivatkozott C-51/17. számú ítéletében a 93/13. EGK tanácsi irányelv értelmezése alapján - egyebek között - meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembe vételével a nemzeti bíróságoknak vizsgálni kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek a tisztességtelenségét. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - az EUB kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázatot viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítélet nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó gyakorlatában (C-126/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, vagy amelyeket a Kúria már ne vett volna a figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs

felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és ésszerűen figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet, és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő pénzintézettel szembeni tartozása, s ezzel együtt az általa fizetendő törlesztő részletek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB fenti ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzintézet feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy esetlegesen mértékét „megjósolja”.

A perbeli kölcsönszerződés megkötésekor az alperes által adott tájékoztatás a fenti követelményeknek megfelel. Az ügylet árfolyamkockázata ugyanis kiderül a szerződés rendelkezéseiből, az a Hpt. 203. §-ában foglaltaknak megfelel, emellett az EUB ítéleteiben és a Kúria hivatkozott jogegységi határozataiban meghatározott követelményeket is kielégíti, azok alapján egy általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó számára nyilvánvaló kellett legyen, hogy a futamidő alatt bekövetkezhet a forint súlyos leértékelődése, ami előre nem látható és előre nem kiszámítható többletfizetési kötelezettségeket eredményezhet a számára.

III.

Miután a felperes érvénytelenségi kifogásai a fent kifejtettek szerint alaptalannak bizonyultak - figyelemmel arra is, hogy az induló ügyleti kamat éves %-s értéke feltüntetésének hiányát, mint érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság kiküszöbölte -, nem volt akadálya az alperes szerződésből eredő követelése megalapozottsága érdemi vizsgálatának.

A felperes kifogásolta, hogy az alperes nem csatolt átlátható elszámolást. Ezzel szemben az alperes a P.21.435/2017/8. számú beadványa IV. pontjában részletes és tételes levezetést adott követeléseösszegezéséről, abból megállapítható, hogy az egyes költségeket, díjakat az üzletszabályzat, illetve a hirdetmény mely pontjai alapján számította fel, ezek összege is ellenőrizhető. A legnagyobb tételként feltüntetett árfolyam-különbözet is tételes lebontásban szerepelt, így megállapítható, hogy melyik hónapban, milyen árfolyam alapulvételével számította ki az alperes az árfolyam-különbözet összegét. A felperes vitatta ugyan az alperes marasztalási igénnyel kapcsolatos elszámolásának helyességét, azonban az elsőfokú bíróságnak a Pp. 3. § (3) és (4) bekezdésében, valamint a 141. § (2) és (6) bekezdésében foglaltakra történő figyelmeztetése ellenére (11. számú végzés) nem jelölte meg, hogy a tételesen levezetett, érthető és áttekinthető elszámolás mely tételét és milyen okból vitatja, nem fejtette ki részletesen saját álláspontját és nem vezette le számításait sem. A felperes a 26. számú előkészítő iratában általánosságban vitatta az alperesi elszámolást és csak két konkrétan nevezhető kifogása volt azzal szemben. Egyfelől azt sérelmezte, hogy az elszámolásból nem állapítható meg, az alperes milyen deviza árfolyamon számol. Ezzel szemben a periratok közé 5/A/6. szám alatt csatolt felmondó levél tartalmazza az alkalmazott árfolyamot, emellett a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) 3. § (1) és (2) bekezdése e tekintetben ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította a szerződést, az MNB hivatalos árfolyamának alkalmazását írva elő. Ehhez képest a felperesnek módjában állt ellenőrizni, hogy milyen árfolyammal kell számolni, és hogy ehhez mérten az alperesi átszámítás helyes-e.

A felperes alperesi elszámolással kapcsolatos másik érdemi kifogása az volt, hogy az üzletszabályzat kezelési költségre vonatkozó V.7. pontjának tisztességtelenségét közérdekű perben hozott ítélet megállapította. Nem vitás, hogy a fentivel azonos tartalmú üzletszabályzati pont tisztességtelenségének megállapítása a felperes által hivatkozott közérdekű per tárgya volt, azonban a jogerős ítélet nem találta az érintett üzletszabályzati rendelkezést tisztességtelennek, így nem volt akadálya, hogy annak alapján az alperes a kezelési költséget kiterhelje és elszámolásában szerepeltesse.

IV.

A felperes fellebbezésében vitatta az alperesi felmondás jogszerűségét, ugyanakkor sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem jelölte meg, hogy ehhez kapcsolódóan milyen jogkövetkezményt kíván érvényesíteni, illetve, hogy ez mennyiben érinti az alperes viszontkeresetének megalapozottságát. Ezért az ítélet tábla csupán megjegyzi, a fellebbezésben írtaktól eltérően egyértelműen kiderül az alperes által közölt felmondásból, hogy annak oka a felperes fizetési késedelme. Az kétségtelen, hogy az alperes által kimutatott fizetési késedelem részben abból adódott, hogy az alperes - a szerződésben kikötött fix konstrukcióban történő elszámolás szabályaira, valamint és az Üsz. árfolyam-különbözet futamidő letelte előtti kiterhelhetőségéről rendelkező XI.4. pontja közérdekű perben megállapított tisztességtelenségére figyelemmel - jogszerűtlenül követelte a felperestől a futamidő letelte előtt az árfolyamváltozás címén felszámított összegeket, ugyanakkor a felperesnek ettől eltekintve is volt hátraléka, hiszen a szerződésben meghatározott havi fix összegű részletek teljesítésével is több havi elmaradásban volt a felmondás közlésekor.

Az 1959-es Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a hitelező azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönszerződést, ha az adós súlyos szerződésszegést követ el. Az alperes több hónapos fizetési késedelmet követően mondta fel a felperessel kötött kölcsönszerződést, s miután ez a magatartás súlyos szerződésszegésnek minősül, a felmondás nem tekinthető jogszerűtlennek.

V.

A kifejtettakra figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költségeinek a megfizetésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.

Szeged, 2019. március 20.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró